
УДК 37.022

Коновалова Н.П.

викладач, спеціаліст вищої категорії

E-mail: slavik5235@ukr.net

Коновалова В.М.

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

E-mail: slavik5235@ukr.net

Немирівський коледж будівництва та архітектури
Вінницького національного аграрного університету
м. Немирів

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНЖЕНЕРНИХ ДИСЦИПЛІН

Konovalova N.P.

teacher, specialist of the highest category

E-mail: slavik5235@ukr.net

Konovalova V.M.

specialist of the highest category, methodist teacher

E-mail: slavik5235@ukr.net

Building and Architecture College of Vinnytsya NAU
Nemyriv

METHOD OF ORGANIZATION AND CARRYING THE INDEPENDENT WORK WHILE STUDING THE ENGINEERING DISCIPLINES

Анотація

Вступ. В статті розглядається проблема організації самостійної роботи студентів у Немирівському коледжі будівництва та архітектури Вінницького НАУ

Методи. Аналізуються форми та методи самостійної роботи студентів.

Результати. Детальне вивчення дидактичних і методичних особливостей самостійної роботи студентів дасть можливість викладачам більш успішно її організувати в умовах навчального процесу.

Перспективи. Простежується необхідність подальшого вивчення основних чинників, які зумовлюють рівень самостійності та працездатності студентів у навчальній діяльності.

Ключові слова. Самостійна робота студентів, види самостійної роботи, організація самостійної навчальної роботи студентів, самоосвіта, індивідуальні завдання.

Abstract

Introduction. The problem of organizing the student's independent work at Building and Architecture College of Vinnytsya NAU is considered in this article.

Methods. The forms and methods of the student's independent work are analyzed.

Results. Detailed learning of didactic and methodical peculiarities of the student's independent work provides teachers the opportunity to realize it in the educational process more successful.

Discussion. The necessity of further studying of the main causes which determine the level of independence and student's working capacity in the educational activity is followed.

Keywords. *Student's independent work, types of the independent work, organization the student's independent and educational work, self-education, individual tasks.*

Анотація

Вступ. *В статье рассматривается проблема организации самостоятельной работы студентов в Немировском колледже строительства и архитектуры Винницкого НАУ.*

Методы. *Анализируются формы и методы самостоятельной работы студентов.*

Результаты. *Детальное изучение дидактических и методических особенностей самостоятельной работы студентов позволит преподавателям более успешно её организовывать в условиях учебного процесса.*

Перспективы. *Прслеживается необходимость дальнейшего изучения основных факторов, обуславливающих уровень самостоятельности и работоспособности студентов в учебной деятельности.*

Ключевые слова: *Самостоятельная работа студентов, виды самостоятельной работы, организация самостоятельной учебной работы студентов, самообразование, индивидуальные задания.*

Вступ. Згідно із сучасними вимогами випускники ВНЗ I-II рівня акредитації повинні не тільки володіти професійними знаннями і навичками, а й бути готовими до опанування нових знань, які забезпечують професійну мобільність і конкурентоспроможність. Нові соціально-економічні умови, накопичення та швидке оновлення інформації, глобалізації сучасного суспільства приводять до того, що зміни в одній галузі життя дуже швидко переносяться на інші, посилюючи взаємозв'язок та взаємовплив цих сфер. Новітню інформацію, яка надходить, пояснити в аудиторний час викладач немає змоги. Тому нині величезного значення набуває розвиток самостійності в навчанні, формування активної життєвої позиції. Передача студентам якомога більшого обсягу професійних знань є безперспективним. Оскільки цей обсяг буде замалий для забезпечення професійної компетенції фахівця упродовж всієї його кар'єри. Тому великого значення набуває здатність майбутнього фахівця до самоосвіти.

Основне завдання самостійної роботи у вищому навчальному закладі – навчити студентів творчо і самостійно працювати, планувати особисту стратегію навчання, раціонально організувати свій час, працювати з комп'ютером та програмним забезпеченням, опрацювати літературні джерела, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень. Самостійну роботу студентів не слід зводити до простого виконання студентами домашніх завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виникає потреба у дослідженні цієї проблематики з метою розробки нових підходів щодо удосконалення навчального процесу, використання сучасних методів навчання та інноваційних технологій, спрямованих на мотивацію активності в набутті знань і навичок, самостійності у прийнятті рішень. Саме у студентські роки найактивніше формується потреба самостійно поновлювати свої знання, доповнюючи відомості, одержані на лекціях та лабораторно-практичних заняттях. Питанням самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів присвячено дослідження вітчизняних науковців, зокрема в працях А.Алексюка, Г.Костюк, О.Мороза, Л.Спіріна, М.Шкіля, О.Ярошенко та ін., самостійна робота визначається як один із ефективних методів пізнавальної діяльності в роботах А.Алексюка, Б.Єсіпова, П.Підкасистого та ін.; значна увага приділяється управлінню самостійною пізнавальною діяльністю студентів (В.Бондар, Т.Габай, В.Паламарчук, Н.Протасова та ін.).

Мега. Обґрунтування впливу засобів інформаційно-комунікаційних технологій на підвищення ефективності організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів та розробка рекомендацій щодо їх подальшого удосконалення, власним прикладом спонукати студента до кращого навчання. Виходячи з цього, перед даним

дослідженням поставлено наступні завдання: проаналізувати стан дослідження проблеми у науково-методичній літературі та практиці; обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність моделі організації самостійної роботи студентів; виявити педагогічні умови ефективної організації самостійної роботи студентів; удосконалення професійної підготовки студентів.

Методологія. Самостійна робота студентів - важливий засіб формування самостійності в засвоєнні знань, це спланована пізнавальна, організаційно і методично направлена діяльність, яка здійснюється без прямої допомоги викладача, на досягнення результату.

Студентам необхідно привити уміння самостійно збагачувати свої знання, орієнтуватися в потоці наукової і політичної інформації. Самоосвіта залежить від самостійності, як риси особистості. Студент повинен уміти організувати і реалізувати свою діяльність без стороннього керівництва та допомоги. Сформувати навички самостійності можна шляхом ефективного управління самостійною роботою студентів, враховуючи їх індивідуальні особливості. Основною метою освіти має бути заміна здатності засвоювати знання та здатність їх використовувати в різних умовах. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентується Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 02.06.93р. №161. Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України передбачено, що навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, визначається робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного студенту для вивчення конкретної дисципліни. Зміст самостійної роботи студента над конкретною дисципліною визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується інформаційно-методичними засобами (підручники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, комплекти індивідуальних семестрових завдань, комп'ютерні навчальні комплекси, методичні рекомендації з організації самостійної роботи та виконання окремих завдань, які повинні мати також і електронні версії) та матеріально-технічними засобами, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни. Крім того, для самостійної роботи студента рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю.

Метою організації самостійної роботи щодо вивчення теоретичного матеріалу є засвоєння, узагальнення, поглиблення, розширення і систематизація знань, передбачених програмою підготовки майбутнього фахівця-інженера.

Завдання самостійної роботи студентів: навчити студентів самостійно працювати з літературою; творчо сприймати навчальний матеріал і осмислювати його; сформувати навички щоденної самостійної роботи з метою одержання та узагальнення знань, умінь і навичок.

Однією з генеральних складових Болонського процесу є розробка педагогічних технологій, методик та прийомів, які підвищують ефективність студентів в самостійному вивченні програмного матеріалу. Це передбачає різні форми роботи, а саме: вивчення програмного матеріалу через класичні форми – бібліотеки, навчально-методичні класи, інтернет; виконання різної форми самостійних індивідуальних робіт – реферати, розрахункові, графічні роботи, курсові та дипломні роботи й проекти; практичну роботу в лабораторіях, на об'єктах навчальної та виробничої практик. Враховуючи, що обсяг

самостійної роботи може складати 30 – 70 % від загального навчального навантаження, розробка концептуальних засад методики її проведення та організаційних елементів реалізації є актуальною, своєчасною та необхідною, як на територіальному рівні, так і у вигляді конкретних методичних розробок. На сучасному етапі реформування системи освіти в Україні одне з найважливіших місць займає питання про гуманізацію навчально-виховного процесу. Одним з аспектів гуманізації аграрної освіти є планування та організація самостійної роботи студентів. Саме самостійна робота дає можливість студенту використати право на свободу вибору (що вивчати?, як?, коли?, де?, яким чином себе контролювати?). Правильна організація та планування самостійної роботи дозволяє стимулювати не репродуктивну діяльність, а пошукову, творчу. Під самостійністю слід розуміти не тільки вміння робити самостійні висновки і застосовувати одержані знання в практичній діяльності, але й можливості організувати свою діяльність без сторонньої допомоги.

В закладах освіти самостійну роботу називають «проектною діяльністю», всі її види «персональними проектами». Залежно від особливостей дисципліни викладач може давати студентам різні види завдань самостійної роботи: переробка інформації, отриманої безпосередньо на обов'язкових навчальних заняттях; робота з відповідними підручниками та особистим конспектом лекцій; самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту; робота з відповідною літературою; написання рефератів, повідомлень; творчі завдання (довіді, проекти, огляди тощо); виконання підготовчої роботи до лабораторних та практичних занять; виконання індивідуальних графіків, розрахункових завдань; виконання курсових робіт (проектів); підготовка письмових відповідей на проблемні питання; виготовлення наочності.

Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, закріпленню і узагальненню отриманих знань, формуванню вмінь використання знань для комплексного вирішення відповідних професійних завдань. Види, термін виконання, виконання і захисту індивідуальних завдань з певних навчальних дисциплін визначаються їх робочими програмами та розкладом занять. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з боку викладача. Наявність позитивних оцінок, отриманих студентом за виконання індивідуальних завдань, є необхідною умовою допущення до семестрового контролю з даної дисципліни.

Розрахунково-графічні роботи (домашні завдання), реферати - це види індивідуальних завдань, які передбачають вирішення конкретних практичних навчальних задач з використанням відомого, а також (або) самостійно вивченого теоретичного матеріалу. Ці види індивідуальних завдань повинні сприяти поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвивати навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.

Навчально-методичні матеріали з організації самостійної роботи студента з певної дисципліни повинні містити такі обов'язкові складові: зміст дисципліни (перелік тем, лабораторних, практичних і семінарських занять та обсяг годин, відведених на їх вивчення, з них на самостійну роботу); форми самостійної роботи, які рекомендуються; перелік тем, питань і завдань, які студент, повинен опрацювати самостійно. - перелік тем, питань і завдань, що характеризують взаємозв'язок, між окремими процесами, що підкреслюють значимість дисциплін; форми контролю знань по самостійній роботі; графік опрацювання тем (питань), винесених на самостійне вивчення, та консультацій; контрольні питання для самоперевірки, які можуть подаватись у формі тестових завдань.

Результати. Опір матеріалів – це одна з тих наук, яка вчить майбутнього інженера не тільки методам розрахунку, але й вмінню відчувати стан конструкції, передбачати і попереджати обставини, що порушують її нормальну експлуатацію. Залежно від

спеціальності змінюються види самостійної роботи. Одне залишається незмінним – більшу частину знань і умінь по опору матеріалів студент повинен добувати самостійною роботою над теорію і практикою. Організація самостійної роботи – одна з найважливіших проблем, яка стоїть перед студентом, що вивчає опір матеріалів. Ефективність її залежить від безлічі факторів, організаційного та особистісного плану. Розвиток самостійності є процесом переходу від зовнішнього керівництва до самоуправління, самоорганізації своєї навчальної діяльності. Для ефективної самостійної навчальної роботи студент повинен оволодіти раціональними, оптимальними способами навчання, мислення, здобуття інформації. Керівництво процесом самостійної навчальної роботи має бути спрямоване не на примушування студентів до багатогодинного «сидіння за письмовим столом», а на формування в них потреби в самому процесі навчання, бажання вчитися раціонально, ефективно, оптимально й отримувати від цього насолоду. Для цього необхідні такі умови: студент має знати програму на семестр, перелік і критерії оцінки не тільки знань, але й умінь, якими він має оволодіти; контролю й оцінюванню підлягає кожне самостійно виконане завдання кожного зі студентів; оцінка результатів самостійної роботи має бути гласною та аргументованою; позитивна психологічна атмосфера у групі має підтримувати раціонально організовану самостійну працю. Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення, поглиблення одержаних на заняттях знань та самостійне вивчення і засвоєння нового матеріалу як під керівництвом викладача так і без сторонньої допомоги. Самостійна праця з підручниками мобілізує і стимулює творчі можливості студента. Навчитись працювати з літературою – перший крок у становленні студента як майбутнього творця.

Сам процес самостійної роботи може розглядатися як самостійна робота на занятті під керівництвом викладача та домашня самостійна робота. Практикою перевірено ефективність обох форм навчальної роботи:

- аудиторна, що проходить в ході навчального заняття, коли викладач може при потребі надавати консультацію, доповнити інструктаж, перевірити виконання роботи;
- позааудиторна, тобто та, яка виконується студентом в довільному режимі, в зручний для нього час, часто поза аудиторією.

При вивченні дисципліни «Опір матеріалів» можна виділити наступні види завдань для самостійної роботи студентів: самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту, робота з довідковою літературою, робота з відповідними підручниками та особистим конспектом лекцій, виконання підготовчої роботи до практичних занять, виготовлення наочності, написання рефератів, виконання індивідуальних розрахунково-графічних робіт, дослідницька робота студентів.

Ключовою тезою навчання студентів має бути: «Я знаю, для чого мені потрібні знання і уміння, де і як я зможу використати все те, що знаю». Це дає можливість відшукати розумний баланс між теорією і практикою в навчанні. Від організації самостійної роботи багато в чому залежать результати навчання студентів та їх майбутня практична діяльність.

За рівнем обов'язковості самостійну роботу поділяють на обов'язкову, бажану та добровільну. Обов'язкова самостійна робота окреслена навчальними планами і робочими програмами (виконання домашніх завдань, підготовка до лекцій, практичних та розрахунково-графічних робіт). Однією з форм самостійної роботи є домашня навчальна робота студентів. Вона здійснюється без керівництва викладача, але за його завданням. Виконуючи домашнє завдання студенти самі розподіляють свій час, визначають порядок роботи, самі контролюють її, знаходять і виправляють помилки. Успіх домашньої роботи залежить від цих умінь, підготовленості до самостійної домашньої роботи взагалі та за конкретною темою зокрема.

Майже третина програмового матеріалу з «Опору матеріалів» йде на самостійне

опрацювання. Тому дуже важливо чітко організувати самостійну роботу студентів: тобто дати студентові чіткі інструкції до самостійного опрацювання матеріалу і розробити прозорий і дієвий механізм контролю за їх виконаною роботою. Сформувані навички самостійності можна шляхом ефективного управління самостійною роботою студентів. Для цього розроблено методичне забезпечення самостійного опрацювання навчального матеріалу студентами. При цьому викладач повинен постійно контролювати і корегувати самостійну роботу студентів.

Методичне забезпечення розроблено з метою систематизації і спрямування роботи студента при самостійному опрацюванні навчального матеріалу. Рекомендації включають основні поради студентам щодо вивчення окремих тем, питання для самоконтролю та перелік рекомендованої літератури, що оформлено в збірнику «Методичні рекомендації самостійного опрацювання навчального матеріалу з дисципліни Опір матеріалів». Для візуального супроводу розроблено комп'ютерні презентації до відповідних тем дисципліни. Усі вище зазначені матеріали є в бібліотеці та в електронній базі навчально-інструкційних матеріалів коледжу.

Зокрема досвід викладання дисципліни «Опір матеріалів», показує кращу ефективність засвоєння знань студентами коледжу під час оформлень звітів самостійної роботи в робочих зошитах та виконання практичних робіт при наявності відповідних методичних вказівок. Тому на допомогу студентам в коледжі розроблено завдання-звіт на виконання самостійної роботи з опору матеріалів, який складається з робочого зошита; тестів для перевірки здобутих знань; завдань на розв'язування задач. В робочому зошиті надрукована значна частина конспекту з пропусками частини тексту, формул і рисунків. Він є основою для написання повного тексту конспекту з формулами і рисунками. Бланк конспекту потрібно заповнити після лекції або роботи з вказаною літературою. При потребі скористатись консультацією викладача.

Практичне навчання забезпечене «Методичними вказівками та інструкціями», що мають в своєму складі рекомендації до виконання практичних робіт, методичні вказівки по виконанню розрахунково-графічних робіт та завдання до них, зразки оформлення виконаних робіт. Розроблені методичні вказівки та протоколи лабораторних робіт з курсу «Опір матеріалів» допоможуть забезпечити виконання студентами всіх етапів лабораторної роботи.

Бажана самостійна робота – це наукова й дослідницька робота студентів, що полягає у самостійному проведенні досліджень, збиранні наукової інформації, її аналізи. До цієї ж категорії належать аудиторні потокові та групові заняття, участь у роботі наукового студентського товариства (гуртки, конференції, підготовка доповідей, тез, статей).

Розвиток науки у вищій школі передбачає підвищення якості підготовки спеціалістів, здатних, у свою чергу, після закінчення навчання самостійно вирішувати серйозні наукові завдання, йти у рівень з передовими ідеями теорії і практики управління народним господарством в умовах ринкової економіки. Тому саме у навчальному закладі важливо прищепити студентам смак до наукових досліджень, привчити їх уже на цьому етапі мислити самостійно. Науково-дослідницька діяльність студентів є одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки і виховання спеціалістів, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності найновіші досягнення науково-технічного прогресу. Науково-дослідна діяльність студентів дозволяє найбільш повно виявити індивідуальність, творчі здібності, готовність до самореалізації особистості. Мета і завдання такої діяльності: виявлення здібностей та обдарувань студентів з дисципліни; сприяння самовизначенню і самореалізації особистості засобами залучення до пошукової, експериментальної, дослідницької роботи; підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Добровільна самостійна робота передбачає роботу в поза аудиторний час, участь у різноманітних конкурсах, олімпіадах, вікторинах, виготовлення наочності, підготовка технічних засобів навчання. Контроль виступає механізмом виявлення та оцінки результатів виконаної дії. Його основне призначення полягає у забезпеченні зворотного зв'язку, який повідомляє про відповідність заданої програми навчальної діяльності та фактичного її виконання. Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що насамперед передбачає врахування рівня досягнень студента, а не ступеня його невдач. Одним із методів контролю знань, умінь та навичок студентів є тестування. За допомогою тестів протягом невеликого проміжку часу можна виявити не тільки обсяг і глибину засвоєних знань, а й рівень сформованості відповідних умінь та навичок, ставлення студентів до тієї чи іншої інформації, орієнтацію в конкретній ситуації. В завданні-звіті на виконання самостійної роботи з опору матеріалів розроблені тести для перевірки здобутих знань; завдання на розв'язування задач .

Таким чином, на ефективність самостійної роботи студента значною мірою впливає керівництво викладача, яке охоплює: планування самостійної роботи студентів; формування в них потреб і мотивів до активної, творчої самостійної роботи; навчання студентів основам самостійної роботи; контроль за виконанням навчальних завдань.

Успішність самостійної роботи студентів визначається перш за все підготовленістю їх до такої навчальної діяльності. За своєю суттю самостійна робота передбачає максимальну активність студентів у різних аспектах: організація розумової праці, пошук гармонії, прагнення зробити значення переконаннями. Позитивна сутність самостійної роботи лежить у свідомому ставленні до навчання. Ефективність організації самостійної роботи залежить від професійної спрямованості самостійного навчання і застосування комп'ютерної техніки, комплексного використання комп'ютерних технологій, доступності й поступового зростання рівня складності навчальних завдань у самостійній роботі та видів технічного забезпечення, оволодіння студентами уміннями і навичками організації самостійної навчальної діяльності . За своєю суттю самостійна робота є активною розумовою діяльністю студента, пов'язаною з виконанням навчального завдання.

Висновки. Таким чином, самостійна навчальна робота студентів – це складне багатогранне педагогічне явище. В умовах швидкого нагромадження і зміни інформації, скорочення обсягу аудиторних занять, вона є необхідною складовою частиною навчально-виховного процесу і істотно впливає на його результативність та ефективність. Попередньо вивчений студентами матеріал можна "вкраплювати" на лекціях, семінарах у вигляді наукових доповідей, обговорювати у процесі дискусії. Від організації самостійної роботи багато в чому залежать результати навчання студентів та їх майбутня практична діяльність. Самостійна робота студентів є дуже широким поняттям, у тлумаченні якого сформувалися різні підходи, що і зумовлено відмінностями в розумінні суті цього явища.

Самостійна робота сприяє формуванню у студентів інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому спеціалістові. Вона виховує у студентів стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організованості й ініціативи, випробовує його сили, перевіряє волю, дисциплінованість тощо. Під час самостійної роботи студенти мають змогу краще використати свої індивідуальні здібності. Самостійна робота здійснює і виховний вплив на студентів, сприяючи формуванню і розвитку необхідних моральних якостей.

Список використаних джерел

1. Алексюк, А. М. Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія [Текст] : підручник / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 558 с.

2. Бойко, Н. І. Форми та шляхи організації самостійної роботи студентів [Текст] / Н. І. Бойко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2001. – С. 10–13.
3. Бойко, Н. І. Форми та шляхи організації самостійної роботи студентів-фахівців у сфері зовнішньоекономічних відносин [Текст] / Н. І. Бойко // Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції УАЗТ. – К., 2001. – С. 227–231.
4. Бойко, Н. І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Н. І. Бойко. – К., 2007. – 239 с.
5. Гончаренко, С. У. Український педагогічний словник [Текст] / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
6. Організація самостійної роботи студентів з педагогіки [Текст] : навч. посіб. / під ред. В. І. Євдокімова. – Х. : ХДПУ, 2000. – 160 с.
7. Положення про самостійну роботу студентів у вищих навчальних закладах I та II рівнів акредитації [Текст].
8. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти України №161 від 2 червня 1993 р. №161. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>. – Назва з екрана.
9. Слепкань, З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навчальний посібник [Текст] / З. І. Слепкань. – К. : Вища школа. 2005 – 239 с.

References

1. Aleksyuk, A.M. (1998). *Pedahohika vyshchoi osvity: istoriia, teoriia [Pedagogy of high school: history, theory]*. Kyiv, Lybid. [in Ukrainian].
2. Boiko, N.I. (2001). *Formy ta shliakhy orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv [Forms and ways of organization the student's independent work]*. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhgorod National University*, 10-13. [in Ukrainian].
3. Boiko, N.I. (2001). *Formy ta shliakhy orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv- fakhivtsiv u sferi zovnishn'o ekonomichnykh vidnosyn [Forms and ways of independent work of students-specialists in foreign economic relations]*. *IV Mizhnarodna nauково-praktychna konferentsiya UAZT – 4th International Conference UAZT*. (pp. 227-231). [in Ukrainian].
4. Boiko, N.I. (2007). *Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv vyschykh navchalnykh zakladiv v umovakh zastosuvannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [Students independent work organization of the higher educational establishment while using informatively communicative technologies]*. *Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian].
5. Honcharenko, S.U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichniy slovnyk [Ukainian Pedagogical Vocabulary]*. Kyiv, Lybid. [in Ukrainian].
6. Yevdokimov, V.I. (2000). *Orhanizatsiya samostiynovi roboty studentiv z pedahohiky [Students independent work organization of pedagogics]*. Kharkiv, KDPU. [in Ukrainian].
7. Polozhennya pro samostiynu robotu studentiv u vyshchykh navchal'nykh zakladakh Ita II rivniv akredytatsiyi [Principle of students independent work organization of the higher educational establishments I and II accreditation levels]. [in Ukrainian].
8. Polozhennya pro orhanizatsiyu navchal'noho protsesu u vyshchykh navchal'nykh zakladakh. Nakaz ministerstva osvity Ukrayiny 2 jun 1993 roku №161 [Principle of organization educational process of the higher educational establishments. Ukrainian department of education order from June 2 1993, №161]. Retrived from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>. [in Ukrainian].
9. Slyepkan', Z.I. (2005) *Naukovi zasady pedahohichnoho protsesu u vyshchiiy shkoli [Scientific basis of the pedagogical process of the higher educational establishments]*. Kyiv, Vyshecha Shkola. [in Ukrainian].